

Anexa 4 SDL : Măsurile de implementare și monitorizare a Strategiei.

CUPRINDE

A.IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI

***B.DETALIERE A MODULUI DE ABORDARE A PROVOCĂRILOR,
NECESITĂȚILOR DIN SDL***

***C.DETALIEREA INFORMAȚIILOR PRIVIND IMPLICAREA
PARTENERILOR, ÎN CONFORMITATE CU ART. 8 ȘI ART. 29 DIN
REGULAMENTUL (UE) 2021/1060 (RDC)***

D.ANALIZA SITUAȚIEI ACTUALE

E. ANALIZA RISCURI SI PLAN DE DIMINUARE A RISCURILOR

**A. IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA
STRATEGIEI - SECȚIUNEA 6 SDL : IMPLEMENTAREA,
MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI**

6.1. Responsabilitățile și planul de acțiune pentru implementarea strategiei

Implementarea Strategiei de Dezvoltare implică identificarea surselor de finanțare, scrierea de Cereri de Finanțare. Implementarea proiectelor , sustenabilitatea și continuitatea acestora în așa fel încât rezultatele să se materializeze în condiții îmbunătățite de trai pentru întreaga comunitate.

Sursele de finanțare pentru implementarea strategiei pot fi:

- Surse locale - buget local, donații, sponsorizări, contribuții de la parteneri locali, împrumuturi etc;

- Surse guvernamentale - prin proiecte, programe lansate și susținute financiar de la bugetul de stat;

- Surse externe - accesare de finanțări nerambursabile, din fonduri europene, puse la dispoziția țării noastre pentru perioada 2021- 2028.

Fonduri din bugetul local - aceste sume provin din veniturile UAT Crasna, au caracter limitat și sunt în general insuficiente pentru a asigura susținerea activității administrative și a serviciilor publice locale. **Resursele financiare ale bugetelor locale** se formează din sume și cote defalcate din impozitul pe venit și T.V.A., impozite locale (impozit pe clădiri, terenuri, mijloace de transport), taxe (în special pentru autorizații) și alte vărsăminte. Utilizarea fondurilor publice locale se face de către singurul ordonator principal al fiecărui buget local și de către ordonatorii de credite de subordine.

Creditele, deși sunt ușor de obținut pentru a finanța anumite proiecte de investiții, prezintă un mare dezavantaj, și anume plata dobânzilor. Rambursarea acestora se asigură de la bugetul local sau bugetul de stat, după caz, incluzând și costurile acestor sume, acestea fiind și motivele pentru care nu se recomandă contractarea creditelor pentru dezvoltarea locală.

Fondurile guvernamentale sunt fie fonduri pentru susținerea activității administrative a cofinanțării pe proiecte și a investițiilor locale, fie ajutoare alocate de la Guvern prin intermediul Ministerelor Finanțelor, pentru stimularea unor anumite categorii de întreprinderi. Accesarea acestora se realizează direct, prin rectificări bugetare sau prin intermediul programelor destinate mediului public sau mediului privat (în special stimulării întreprinzătorilor tineri și susținerii meșteșugarilor)

Programe Naționale de Investiții cu destinația Dezvoltare Locală / Programe Naționale de Investiții / Intervenții în situații de urgență - reprezintă sursa principală de finanțare pentru infrastructura locală pe baza principiului conform căruia în fiecare localitate din țară trebuie să fie asigurată o infrastructura adecvată, un set minim de servicii publice, în următoarele domenii: sănătate, educație, apă, canalizare, gaz, energie termică și electrică, inclusiv iluminat public, transport/drumuri, salubritate, cultură, culte, locuire și sport.

Parteneriatele public-private reprezintă o modalitate de introducere a managementului privat în serviciile publice pe calea unei legături contractuale pe termen lung între un operator și o autoritate publică. Parteneriatul public-privat asigură serviciul public în mod parțial sau în totalitate, pe baza fondurilor private atrase și făcând apel la know-how-ul sectorului privat.

Politica de coeziune - fonduri de coeziune - acest instrument a fost conceput pentru sprijinirea regiunilor rămase în urmă să recupereze decalajul economic și social față de cele mai dezvoltate regiuni ale Uniunii Europene, respective

diversificarea economică a regiunilor confruntate cu probleme de restructurare economică și crearea de noi locuri de muncă.

Pregătirea și adoptarea SDL 2024-2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj au fost coordonate de către Primaria Crasna, județul Gorj, însă responsabilitatea implementării acesteia va fi împărțită între Primaria comunei Crasna, dar și cu alți actori publici și privați implicați în punerea în practică a proiectelor.

Tabel Calendar orientativ al etapelor de implementare a strategiei

2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Pregătire proiecte / cereri de finanțare						
Semnare contracte finanțare fonduri UE 2021-2027						
Achiziții publice pentru executare lucrări și servicii fonduri UE 2021-2027						
Achiziții publice (buget local)						
Execuție lucrări / servicii fonduri UE 2021-2027						
Execuție lucrări / servicii						
		Raport de monitorizare				Raport de evaluare finală

Etapa 1 – pregătirea proiectelor

Etapa 1 se referă, în esență, la activități necesare maturizării propunerilor de proiecte (de ex. identificarea exactă a locațiilor și clarificarea regimului juridic al imobilelor, elaborarea/actualizarea unor documentații tehnice, încheierea de acorduri de parteneriat etc.) și identificării/validării sursei de finanțare (care depinde de aprobarea/modificarea unor programe de către administrația centrală). În cazul tuturor proiectelor, indiferent de sursă, acest lucru presupune, după cum am descris anterior, întocmirea unor note de fundamentare/conceptuale pentru proiecte de investiții de către diferitele structuri interne ale Primăriei comunei Crasna, includerea acestora în programul de investiții asociat bugetului local, pregătirea temelor de proiectare, elaborarea de caiete de sarcini, studii de piață și alte documentații pregătitoare pentru procedurile de achiziție a proiectării, organizarea

procedurii propriu-zise de achiziție și derularea etapelor proiectării (inclusiv obținere certificate de urbanism, avize și acorduri, verificare de proiect), pregătirea și derularea procedurii de avizare, aprobarea documentațiilor și a indicatorilor tehnico-economici, respectiv nominalizarea echipei de proiect, pentru fiecare proiect în parte, indiferent de sursa de finanțare.

Tot în această etapă se vor realiza și eventualele achiziții de imobile sau exproprieri, ca și acorduri de parteneriat, în cazul în care acestea vor fi necesare pentru implementarea proiectelor. În cazul proiectelor finanțate din fonduri guvernamentale și/sau europene aferente perioadei de programare 2021-2027, acest lucru presupune, suplimentar, pregătirea cererilor de finanțare. Instrucțiunile privind conținutul și procedura de depunere, evaluare, contractare, monitorizare, vor fi aplicate în conformitate cu normele/ghidul solicitantului din cadrul fiecărui program de finanțare. Cererile de finanțare vor fi, după caz, întocmite de personalul propriu din cadrul Compartimentelor din aparatul de specialitate, sau prin consultanți experți selectați în prealabil, prin procedură de achiziție publică, de către primăria comunei Crasna. Proiectele cu documentații astfel aprobate vor fi incluse în programul de investiții al Primăriei comunei Crasna în vederea demarării procedurilor de achiziție a execuției, consultanței pentru implementare, supervizării lucrărilor etc.

În cadrul proiectelor de tip "soft" care nu implică executarea de lucrări de construcții, pașii anterior vor fi, în mod evident, simplificați în ceea ce privește componenta de proiectare, ceea ce va scurta timpul de pregătire.

Etapa 2 - Contractarea proiectelor finanțate din fonduri externe și achiziția lucrărilor de construcție / serviciilor

Etapa 2 cuprinde activități specifice pregătirii și semnării contractelor de finanțare din fonduri externe, prin diferite programe, în funcție de specificul fiecărui proiect, respectiv derularea procedurilor de achiziție publică pentru lucrări și servicii.

Procedura de contractare se va realiza în conformitate cu condițiile menționate de autoritățile de management ale fiecărui program operațional. Pentru această sub-etapă, activitățile supuse procesului de monitorizare se referă la:

- Semnarea contractelor de finanțare cu autoritățile de management ale fiecărui program de finanțare externă;
- Includerea în bugetul local anual, pe baza cash-flow-ului, a sumelor necesare pentru implementarea proiectelor contractate din fonduri externe, inclusiv

avansuri primite, cofinanțări, cheltuieli neeligibile etc..

Procedura propriu-zisă de achiziție a lucrărilor și serviciilor (indiferent de sursa de finanțare a proiectului) este coordonată de Compartimentul de Achiziții Publice, însă pregătirea documentelor suport pentru procedură (referate de necesitate, note estimative/justificative, caiete de sarcini, studii de (pre)fezabilitate, proiecte tehnice, planuri urbanistice zonale/de detaliu, drafturi de contract, de fișe de date etc.) se întocmesc de către responsabilul care gestionează proiectele în cauză. Totodată, acestea sunt implicate în formularea de răspunsuri la solicitările de clarificări/contestații din partea potențialilor ofertanți, participă la comisiile de evaluare a ofertelor și participă la procedura de achiziție până la momentul semnării contractelor.

Monitorizarea la nivelul acestei sub-etape va viza următoarele activități:

➤ Lansarea și derularea (clarificări, contestații) procedurilor de achiziții publice pentru realizarea de lucrări și servicii - atât pentru proiectele finanțate prin Fonduri Europene Structurale de Investiții, cât și pentru proiectele finanțate din bugetul local și/sau alte surse;

➤ Comunicarea publică asupra procedurilor de achiziții (lansare procedură, depunere oferte, declarare câștigător) – pentru transparentizarea activității Primăriei comunei Crasna;

➤ Semnarea contractelor de execuție lucrări și de servicii;

➤ Verificarea intermediară a respectării calendarului de implementare conform angajamentelor asumate prin contractul de finanțare – în cazul proiectelor cu finanțare externă.

Etapa 3. Execuția și finalizarea lucrărilor și serviciilor contractate

Această etapă este cea mai importantă în procesul de implementare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală în sensul că va cuprinde executarea propriu-zisă a lucrărilor / serviciilor, dar și a diferitelor situații neprevăzute care pot apărea (de ex. probleme legate de soluțiile tehnice, relocarea unor rețele de către diferiți operatori, potențiala insolvență sau slaba mobilizare a resurselor de către contractanți, rezilierea unor contracte de execuție/prestare, dificultăți în asigurarea cash-flow-ului pentru plăți lucrări de către Primăria Comunei Crasna etc.).

Concret, în această etapă vor întocmi ordinele de începere pentru contractanți, vor fi predate amplasamentele, vor fi obținute autorizațiile de construcție, vor fi relocate utilități, se vor coordona și monitoriza dirigenții de șantier,

experții tehnici, potențialii consultanți, vor fi verificate și avizate situațiile de lucrări și de plată, facturile de decontare, notele de constatare, dispozițiile de șantier, vor fi organizate ședințe de progres, vor fi organizate comisiile de recepție, va fi monitorizată comportarea în exploatare în perioada de garanție etc. În paralel, pentru proiectele cu finanțare externă vor fi întocmite periodic rapoartele solicitate de finanțator, în funcție de cerințele fiecărui program în parte, vor fi organizate vizite de monitorizare, misiuni de audit, acțiuni de control etc.

Activitatea de monitorizare din această etapă se va concentra asupra stadiului de implementare și a condițiilor de finalizare a proiectelor, în coordonare cu atingerea obiectivelor Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală și a indicatorilor specifici conținuți în documentațiile tehnice aprobate. Activitățile supuse procesului de monitorizare cuprind:

- Urmărirea implementării lucrărilor și a serviciilor contractate, conform graficului din planul de lucru;

- Monitorizarea procesului de recepție a lucrărilor și a îndeplinirii indicatorilor de realizare imediată.

Sfârșitul acestei etape (anul 2030) echivalează și cu pregătirea raportului de Evaluare finală a implementării Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală, care se va realiza de către personalul propriu al apartului de specialitate sau de către un consultant extern și care va întocmi un raport ce va viza următoarele aspecte:

- Evaluarea gradului de realizare a indicatorilor de rezultat cuprinși în Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală;

- Evaluarea gradului de realizare a indicatorilor de impact menționați în strategie;

- Evaluarea sustenabilității rezultatelor obținute (de ex. asigurarea cheltuielilor de operare și mentenanță aferente obiectivelor realizate, asigurarea necesarului de resurse umane pentru funcționarea acestora etc.);

- Identificarea motivelor care au stat la baza succesului sau insuccesului în implementarea proiectelor prioritare;

- Identificarea riscurilor manifestate și neplanificate;

- Prezentarea lecțiilor învățate din implementarea actualei Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală pentru planificarea și mai ales implementarea investițiilor în perioada următoare (post 2030).

6.2. Sistemul de monitorizare și evaluare

Mecanismul de monitorizare și evaluare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală se referă la o serie de activități structurate după cum urmează:

➤ analiza procesului de implementare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală și ulterior a proiectelor prioritare cuprinse în strategie - pe baza specificațiilor de proiect, a indicatorilor, precum și a modului în care acestea răspund cerințelor finanțatorilor (Fonduri Europene Structurale și de Investiții, bugete naționale, bugete locale, alte fonduri rambursabile);

➤ facilitarea și îmbunătățirea continuă a proceselor de pregătire și implementare a proiectelor;

➤ îmbunătățirea mecanismelor interne de cooperare între direcțiile Primăria comunei Crasna;

➤ implementarea formelor de comunicare eficientă cu partenerii de proiect și cu companiile contractate pentru lucrări și servicii;

➤ realizarea de activități de informare publică pe parcursul implementării strategiei.

6.3. O analiză a riscurilor/un plan de diminuare a riscului în implementarea SDL

Pentru a gestiona riscurile este necesar, mai întâi, ca acestea să fie cunoscute, adică identificate. Identificarea riscurilor constituie primul pas în construirea profilului riscurilor. Pentru obiectivele în domeniul implementării strategiei se documentează activități/acțiuni de realizare a acestora și riscuri care pot să apară în derularea lor. Un risc identificat poate avea semnificație pentru mai multe obiective, iar probabilitatea/impactul său poate varia în funcție de fiecare obiectiv în parte.

Dupa identificare riscurilor se trece la evaluarea acestora. Evaluarea riscurilor presupune evaluarea probabilității de materializare a riscurilor și a impactului (consecințelor) asupra obiectivelor, în cazul în care riscurile se materializează. Scopul evaluării riscurilor este de a stabili o ierarhie a acestora la nivelul compartimentelor de specialitate care, în funcție de tolerabilitatea la risc acceptată, permite stabilirea celor mai adecvate modalități de tratare a riscurilor și de delegare a responsabilității de gestionare a acestora. Evaluarea riscurilor presupune parcurgerea următoarelor etape:

- evaluarea probabilității de materializare a riscului identificat;
- evaluarea impactului asupra obiectivelor în cazul în care riscul s-ar materializa;

- evaluarea expunerii la risc, ca o combinație între probabilitate și impact;
- stabilirea toleranței la risc.

Evaluarea probabilității manifestării riscului sau a frecvenței cu care s-ar putea manifesta riscul ar trebui să fie bazată pe cunoștințele, pe experiența și pe capacitatea de judecată a personalului, folosindu-se de informațiile din următorul tabel:

Tabel Evaluarea probabilității de manifestare a riscului

Risc	Descriere
Ridicat	Este foarte probabil ca riscul să se manifeste de mai multe ori în timpul desfășurării activității
Mediu	Există posibilitatea ca riscul să se manifeste ocazional în timpul desfășurării activității
Scazut	Pare improbabil ca riscul să se manifeste în timpul desfășurării activității.

Parametrului „Probabilitate de manifestare a riscului” îi poate fi atribuită una dintre valorile „scăzută – medie – ridicată”. Parametrului „Impact” îi poate fi atribuită una dintre valorile „scăzut–moderat–ridicat”. Impactul sau gravitatea riscului este nivelul prin care manifestarea riscului poate influența îndeplinirea obiectivelor specifice. Poate exista, de exemplu, o pierdere de fonduri provocată, de exemplu, de evenimente precum nerespectarea legislației de referință, fraudele, sistemele și serviciile neadecvate etc.

Tabel Evaluarea impactului riscului

Impact Descriere	Impact Descriere
Ridicat	Impact semnificativ asupra îndeplinirii obiectivelor strategice și specifice (ex.: iregularități sistematice, probleme de caracter juridic, pierderi semnificative de active – financiare, angajați, materiale –, costuri ridicate de funcționare, calitatea serviciilor sau produselor furnizate este afectată semnificativ, întreruperi semnificative în activitate etc.)
Moderat	Ineficiența operațiunilor normale, cu efect limitat asupra îndeplinirii obiectivelor strategice și specifice (ex.: întreruperi

	sau ineficiențe moderate ale proceselor, probleme temporare privind calitatea/serviciul), pierderi moderate de resurse materiale și/sau financiare, creșterea costurilor de funcționare este moderată, calitatea serviciilor furnizate este afectată moderat, întreruperi mici în activitate etc.)
Scăzut	Niciun impact concret asupra obiectivelor strategice și specifice (ex.: nu există pierderi financiare, de angajați, pierderi materiale, costurile de funcționare nu sunt afectate, calitatea serviciilor sau produselor furnizate nu este afectată, nu există întreruperi în activitate etc.)

Impactul trebuie să fie analizat din perspectiva valorii bunurilor afectate, precum și a consecințelor mai ample. Îmbinarea acestor evaluări prin intermediul matricei prezentate mai jos permite obținerea unei evaluări a riscului, care poate fi clasificat după cum urmează: ridicat (R); /mediu (M); /scăzut (S).

Implementarea proiectelor poate fi afectată de o serie de riscuri legate de: planificarea proiectelor, management de proiect, de personal, riscuri de natură tehnică, etc.

Riscuri legate de planificarea proiectului:

- Indicatori supraestimați fac imposibilă atingerea lor (duce la retragerea finanțării);
- Timp insuficient pentru anumite operațiuni ale proiectului (prelungirea implementării parțiale sau totale a activităților peste limitele planificate);
- Resurse umane insuficiente pentru activitățile proiectului (duce la încărcarea timpului de muncă a resurselor umane deja implicate cu consecințe asupra calității activităților derulate și asupra perioadelor de timp în care se derulează activitățile).

Plan de diminuare a riscurilor:

- Întâlniri periodice ale echipei de proiect pentru identificarea și eliminarea acestor probleme;
- Evaluarea permanentă a calendarului de activități, conștientizarea termenelor critice din graficele de implementare;
- Luarea în considerare a unor rezerve de timp;

- Replanificarea din timp a activităților astfel încât să fie prevazute și solicitările cu caracter urgent.

Riscuri legate de personal:

- Resurse umane sunt indisponibile atunci când este nevoie de ele (duce la încărcarea timpului de muncă a resurselor umane disponibile, la conflicte între membrii echipei de implementare, la sentimente de frustrare la nivelul celor care conștientizează importanța asigurării unei calități corespunzătoare pentru activitățile proiectului);
- Sub-contractorii nu-și îndeplinesc sarcinile potrivit cerințelor (duce la nerespectarea termenelor planificate, la afectarea calității implementării activităților).

Plan de diminuare a riscurilor:

- asigurarea de personal de rezervă în ce poate înlocui sau ajută un membru al echipei de implementare în perioadele critice;
- reevaluarea în permanență a graficului de activități astfel încât să fie corelat cu modificările interne și externe de personal ale beneficiarului și furnizorilor din cadrul proiectului.

Riscuri legate de managementul proiectului:

- Nerespectarea termenelor de implementare a proiectelor (poate duce la neeligibilitatea cheltuielilor, transmiterea rapoartelor de progres incomplete către Autoritatea de management);
- Nu exista încadrare în bugetul planificat pe categorii de cheltuieli și pe total buget (depășirea bugetului planificat duce la neeligibilitatea cheltuielilor);
- Ineficiența în utilizarea resurselor proiectului (duce la încărcarea costurilor proiectului în mod nejustificat).

Plan de diminuare a riscurilor:

- Disseminarea tuturor informațiilor legate de contractul de finanțare către toți membrii echipei de implementare a proiectului;
- Stabilirea responsabilităților exacte în ceea ce privește rapoartele întocmite.

Riscuri de natură tehnică:

- Întârzieri în execuția lucrărilor și depășirea graficului de lucrări;
- Neconcordanțe ce apar pe perioada execuției proiectului cu documentația tehnică care stă la baza proiectului;

- Neconcordanța între specificațiile tehnice ale materialelor și calitatea materialelor folosite la lucrări.

Plan de diminuare a riscurilor:

- Încheierea unor contracte de execuție ferme cu clauze bine stabilite: perceperea garanției de bună execuție, a garanției pentru plata avansului, garanții pentru rețineri, prevederea de penalități la plata executanților/furnizorilor în caz de întârzieri în execuția contractului, etc;
- Prezentarea certificatelor de calitate ale materialelor achiziționate;
- Analiza și avizarea situațiilor de lucrări în vederea efectuării plăților;
- Colaborare strânsă cu echipa de experți tehnici, consultanți, diriginți de șantier, astfel încât să se realizeze monitorizarea foarte atentă a contractelor de lucrări.

6.4. Comunicarea cu beneficiarii proiectelor și promovarea strategiei

O componentă vitală în cadrul unei Strategii Integrate 2024-2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj este comunicarea cu publicul larg. Scopul strategiei de comunicare și informare din cadrul Strategiei Integrate 2024-2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj este informarea populației și a mediului de afaceri din comuna Crasna, județul Gorj cu privire la planificarea în mod strategic a proiectelor de investiții în corelare cu sursele de finanțare disponibile pentru o dezvoltare integrată armonioasă pe termen scurt, mediu și lung.

Scopul și obiectivele strategiei de comunicare și informare ale Primăriei Comunei Crasna ce pot fi aplicate în domeniu sunt descrise în paragrafele următoare. Pornind de la obiectivul declarat al acestei strategii, pot fi definite doua obiective generale:

- **Obiectiv general nr. 1:** Creșterea nivelului de informare al populației, a partenerilor interesați și a mediului de afaceri, a actorilor relevanți în elaborarea și implementarea Strategiei integrate 2024-2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj, dezvoltarea infrastructurii publice rurale, a premiselor dezvoltării mediului de afaceri și îmbunătățirea calității serviciilor publice;

- **Obiectivul general nr. 2:** Creșterea nivelului de transparență prin informarea publicului larg asupra măsurilor preconizate incluse în Strategia integrată 2024-2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj.

Aceste obiective generale sunt împărțite într-un număr de 4 obiective specifice:

- **Obiectiv specific nr. 1:** Informarea populației și a partenerilor interesați (existenți și potențiali), asupra priorităților, măsurilor și rezultatelor implementării acestora, dar și a responsabilităților administrației locale în ceea ce privește informarea și publicitatea măsurilor propuse în Strategia integrată 2024-2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj.

- **Obiectiv specific nr. 2:** Asigurarea unui grad ridicat de transparență pentru activitățile desfășurate de către Primăria Comunei Crasna în scopul gestionării acțiunilor din cadrul comunei. În acest sens, se are în vedere informarea populației, a partenerilor interesați și a mediului de afaceri asupra scopului general, importanței, priorităților măsurilor specifice și rezultatelor prevăzute de către Strategia integrată 2024-2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj.

- **Obiectiv specific nr. 3:** Asigurarea comunicării interne și inter-instituționale în scopul coordonării efective a măsurilor de publicitate desfășurate, în special pe parcursul perioadei de implementare a Strategiei integrate 2024-2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj.

- **Obiectiv specific nr. 4:** Asigurarea informării și consultării populației proiectelor incluse în cadrul Strategiei integrate 2024-2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj în ceea ce privește necesitatea, avantajele și efectele benefice ale implementării strategiei în materie de protecția mediului, dezvoltării infrastructurii publice, creării de locuri de muncă, creșterea calității vieții, creșterea securității și siguranței populației, etc.

Activitati de informare si publicitate

Pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite sunt prevăzute următoarele activități:

- Colaborarea cu partenerii sociali și economici în organizarea unei reuniuni de lucru la nivel local pentru a transmite informații cheie privind Strategia integrată 2024 – 2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj (priorități, condiții de eligibilitate, procedure, criterii, detalii de contact etc.):

- Dezvoltarea unei baze de date atât a factorilor principali implicați, cât și a persoanelor care au o responsabilitate asupra implementării deciziilor pentru a putea informa în timp util toate categoriile de factori implicați, a bazei de date privind informațiile ce trebuie diseminate, cât și a indicatorilor tehnico-economici și în special a rezultatelor așteptate;

- Stabilirea unui plan coerent de comunicare și informare, a calendarului evenimentelor ce sunt programate și a principalilor indicatori de conștientizare;

- Stabilirea unei rețele de comunicare (seminarii la nivel local, întâlniri ad-hoc) pentru a facilita dialogul cu partenerii și beneficiarii implicați, în vederea asigurării unui flux constant de informații privind implementarea Strategiei integrate 2024-2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj.

Grupurile țintă cărora se vor adresa activitățile de informare și comunicare publică privind Strategia integrată 2024-2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj și proiectele incluse în planul de acțiune al acesteia sunt:

- structurile din cadrul Primăriei comunei Crasna
- societăți comerciale cu capital public;
- posibili parteneri, cum ar fi: autorități publice locale / județene / regionale / naționale;
- organizații non-guvernamentale;
- agenții economice ce își desfășoară orice activitate economică în comuna Crasna și nu numai:

 - persoanele rezidente din comuna Crasna, persoanele aflate în vizite sau în scop lucrativ cât și turiștii care frecventează comuna Crasna;
 - diferitele asociații profesionale relevante
 - agenții de turism;
 - potențiali investitori;
 - alte persoane fizice și juridice

Primăria comunei Crasna va derula activitățile din cadrul acestui proiect specifice domeniului de informare, comunicare și publicitate. Se va asigura de gestionarea permanentă a activității de informare, comunicare și publicitate, precum și de relațiile cu celelalte entități responsabile cu gestionarea proiectului, inclusiv dezvoltarea și întreținerea relațiilor cu mass-media. Se vor colecta și distribui în mod regulat informațiile interne referitoare la proiect prin buletine informative.

Se va pune la dispoziție o sală de ședințe/ conferințe dotată cu proiector și acces la internet (inclusiv wireless).

Instrumente și activități de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei De Dezvoltare Locala

1. Obiectivele monitorizării și evaluării

- Asigurarea unei implementări eficiente și transparente a SDL.
- Urmărirea progresului față de obiectivele stabilite.
- Identificarea din timp a blocajelor și riscurilor.
- Ajustarea și îmbunătățirea intervențiilor.

- Informarea comunității și a actorilor locali cu privire la rezultate.

2. Indicatori

a) Indicatori de realizare (outputs)

- Număr proiecte finanțate și implementate.
- Număr locuri de muncă create.
- Suprafață reabilitată / modernizată (drumuri, spații verzi, clădiri publice).
- Număr persoane instruite / sprijinite.

b) Indicatori de rezultat (outcomes)

- Creșterea ratei de ocupare a forței de muncă.
- Creșterea gradului de acces la servicii publice (educație, sănătate, cultură).
- Creșterea atractivității turistice și economice a zonei.

c) Indicatori de impact

- Îmbunătățirea calității vieții la nivel local.
- Creșterea veniturilor gospodăriilor.
- Reducerea disparităților teritoriale.

3. Responsabilități

- **Echipa de implementare SDL** – colectare date, raportare, comunicare.
- **instituții partenere** – transmiterea datelor relevante.
- **Consultanți / evaluatori independenți** – evaluări externe, analize de impact.
- **Comunitatea locală** – feedback prin chestionare, întâlniri și sondaje.

4. Metodologie și instrumente

- **Rapoarte de progres** (trimestriale / semestriale / anuale).
- **Vizite de monitorizare pe teren.**
- **Sondaje și chestionare** aplicate populației și beneficiarilor.
- **Platformă digitală / bază de date** pentru centralizarea informațiilor.
- **Ateliere de consultare și focus grupuri.**
- **Analize comparative (benchmarking)** cu alte comunități similare.
- **Matrice de risc și impact.**

5. Calendar și frecvență

- **Monitorizare continuă** – colectare date lunare de la proiecte.
- **Rapoarte de progres** – trimestrial.
- **Evaluare intermediară** – la jumătatea perioadei de implementare a SDL.
- **Evaluare finală** – la încheierea SDL.
- **Comunicare publică** – minim anual (raport către comunitate).

6. Produse ale M&E

- Raport de progres (intern).
- Raport de monitorizare anual.
- Raport de evaluare intermediară.
- Raport de evaluare finală.
- Note de politici și recomandări pentru îmbunătățirea SDL.

7. Mecanisme de feedback și ajustare

- Revizuirea anuală a indicatorilor și obiectivelor.
- Ședințe de coordonare cu partenerii locali.
- Propuneri de modificări la SDL în funcție de rezultate.
- Publicarea datelor pentru a crește transparența și implicarea comunității.

Structura de management ce va fi implicată în Implementarea SDL va fi desemnată prin Dispoziția a Primarului Comunei Crasna.

Echipe de Implementare / Unitatea de Management SDL (UMSDL) va fi formată din manager de proiect, experți tehnici, financiar-contabili și de comunicare.

Atribuții:

- coordonarea activităților de implementare;
- monitorizarea proiectelor finanțate;
- colectarea datelor și întocmirea rapoartelor;
- sprijin pentru beneficiari.

Responsabilitățile principale în managementul și implementarea SDL

- **Planificare și coordonare:** stabilirea calendarului de implementare și al rapoartelor.
- **Monitorizare:** colectarea lunară a datelor de progres.
- **Evaluare:** realizarea de rapoarte intermediare și finale.
- **Raportare și comunicare:** transmiterea informațiilor către parteneri, autorități și comunitate.
- **Control și audit:** verificarea conformității activităților și a cheltuielilor.

Modalitatea / Procedura de consemnare a progresului implementării SDL

- ✓ **Colectare date** - beneficiarii transmit lunar / trimestrial fișe de progres (indicatori, cheltuieli, activități realizate).
- ✓ **Centralizare** echipa SDL integrează datele într-o bază de date / registru de monitorizare.
- ✓ **Raportare** elaborarea rapoartelor trimestriale/semestriale către comitetul de monitorizare; prezentarea progresului într-un **raport anual public**.

- ✓ **Validare** – Consiliul Local analizează și aprobă rapoartele.
- ✓ **Feedback și ajustare** - se propun măsuri corective și actualizări ale SDL, dacă este cazul

Implicarea partenerilor relevanți în implementarea SDL .

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală se va realiza printr-un parteneriat larg, incluzând actori publici, privați și ai societății civile, în conformitate cu principiul parteneriatului prevăzut de **Regulamentul (UE) 1060/2021**, art. 8 și art. 29(1) lit. d).

Categoriile de parteneri și roluri în Implementarea SDL

1. **Autorități publice locale și județene (UAT-uri, Consiliul Județean, instituții deconcentrate):** contribuie cu date, resurse și expertiză; sprijină implementarea proiectelor integrate; facilitează corelarea SDL cu strategiile regionale și județene.
2. **ONG-uri și asociații comunitare – acestea au rol de a facilita implicarea societății civile de a sprijini activități sociale, educaționale și de incluziune; asigură reprezentarea grupurilor vulnerabile.**
 - **Mediul privat și antreprenorial va fi implicat prin** participarea directă la implementarea de proiecte economice și de dezvoltare locală; va genera locuri de muncă și inovație; va contribui la asigurarea cofinanțării și parteneriate public-private.
 - **Alte UAT-uri și parteneri intercomunitari prin** dezvoltarea de proiecte comune și infrastructuri integrate; crearea de sinergii teritoriale pentru atragerea de investiții.

Modalitatea de implicare a partenerilor

- **Consultări periodice** (atelier, focus-grupuri, întâlniri de lucru).
- **Protocoale de colaborare / parteneriate instituționale** pentru proiecte specifice.
- **Feedback permanent** prin chestionare, rapoarte și dezbateri publice.

Indicatori corelați cu PR SV OLTENIA 2021-2030 - Prioritatea 7. Dezvoltare teritorială sustenabilă

RCO 74 – Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată

4698 locuitori – conform Recensământ oficial din anul 2021

RCO 76 – Proiecte integrate de dezvoltare teritorială – 1 proiect propus

RCO 77 Numărul siturilor culturale și turistice care beneficiază de sprijin -1 sit cultural propus.

B. DETALIERE A MODULUI DE ABORDARE A PROVOCĂRILOR, NECESITĂȚILOR DIN SDL

Strategia de Dezvoltare Durabilă a Comunei Crasna include o analiză detaliată, structurată și documentată a **problemelor-cheie, provocărilor și necesităților** specifice teritoriului administrativ al **UAT Crasna**, județul Gorj.

Analiza a fost fundamentată pe **date statistice locale, judetene si nationale** (INS, DSP Gorj, AJOFM, evidența populației, situațiile tehnico-economice furnizate de Primărie) și pe **consultări publice și interviuri tematice** cu reprezentanți ai mediului economic, educațional, agricol, cultural și social din comună. Astfel, toate informațiile, tendințele și concluziile din Strategie se referă **exclusiv la realitățile locale ale UAT Crasna**, nu la nivel regional sau general.

Identificarea și analiza problemelor-cheie

În Strategie sunt identificate, analizate și prioritizate problemele și provocările majore:

1. **Provocari economice**
2. **Provocări sociale**
3. **Provocări climatice și de mediu**
4. **Provocări demografice**
5. **Provocări de infrastructură**

Prioritizarea necesităților - Problemele și nevoile identificate au fost prioritizate în funcție de: impactul socio-economic local, gradul de urgență, corelarea cu documentele strategice superioare (Strategia Județeană Gorj, Planul de Amenajare a Teritoriului Județean), posibilitățile de finanțare (PRR 2021–2027, PNRR, AFIR, buget local, buget de stat).

Prin conținutul său, Strategia de Dezvoltare a Comunei Crasna: reflectă **realitățile și nevoile locale**, include o **analiză integrată și documentată** a problemelor-cheie, propune **opțiuni de soluționare clare și fezabile**, corelate cu potențialul și resursele proprii ale UAT Crasna.

Elaborarea **Strategiei de Dezvoltare a Comunei Crasna** s-a realizat în **deplină concordanță cu conținutul-cadru și metodologia recomandată de Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia**, precum și cu prevederile **Regulamentului (UE) nr. 1060/2021 și art. 29 din Regulamentul de Dezvoltare Comunitară (RDC)** privind structura și elementele obligatorii ale strategiilor teritoriale integrate.

În procesul de elaborare au fost respectate **toate capitolele și cerințele impuse prin ghidurile și documentele metodologice transmise de ADR S-V Oltenia**, respectiv:

- analiza situației existente la nivelul UAT Crasna,
- identificarea și analiza problemelor, provocărilor și nevoilor specifice,
- stabilirea viziunii de dezvoltare și a direcțiilor strategice,
- prioritizarea intervențiilor,
- descrierea mecanismelor de implementare, monitorizare și evaluare,
- implicarea partenerilor locali și consultarea publică, conform art. 8 RDC.

Structura Strategiei a fost concepută **pe baza modelului standard de strategie locală** pus la dispoziție de ADR S-V Oltenia în cadrul procesului de asistență tehnică, astfel încât documentul final să fie compatibil cu cerințele de evaluare și finanțare din cadrul Programului Regional Sud-Vest Oltenia 2021–2027. Totodată, în cadrul procesului de elaborare, echipa de lucru a Primăriei Crasna a colaborat permanent cu specialiști în planificare strategică și cu experți locali, asigurând:

- corelarea capitolelor analitice și strategice cu **ghidurile ADR** și cu **Planul de Dezvoltare Regională al Regiunii Sud-Vest Oltenia**;
- integrarea cerințelor privind **analiza pe cele cinci tipuri de provocări (economice, sociale, climatice, demografice și de mediu)**;
- formularea de **măsuri și obiective specifice pentru UAT Crasna**, bazate pe date statistice locale și pe consultațiile realizate cu actorii din teritoriu.

Prin urmare, **Strategia de Dezvoltare Durabilă a Comunei Crasna** respectă în totalitate **conținutul-cadru solicitat de ADR Sud-Vest Oltenia** și oferă o **fundamentare locală solidă**, specifică teritoriului administrativ al comunei, constituind un document eligibil pentru sprijinul financiar nerambursabil în perioada de programare 2021–2027.

Prezentul document reprezintă o detaliere și o justificare a datelor din SDL, nu modifică SDL aprobat.

Primar ,

C.DETALIEREA INFORMAȚIILOR PRIVIND IMPLICAREA PARTENERILOR, ÎN CONFORMITATE CU ART. 8 ȘI ART. 29 DIN REGULAMENTUL (UE) 2021/1060 (RDC)

(Detaliere aspecte din SDL.)

În conformitate cu prevederile art. 8 și art. 29 din Regulamentul (UE) 2021/1060, procesul de elaborare și implementare a Strategiei de Dezvoltare a Comunei Crasna 2024–2034 s-a desfășurat cu respectarea principiului parteneriatului, transparenței și participării publice, implicând reprezentanți ai tuturor sectoarelor socio-economice relevante de la nivel local.

1. Etapele și modalitățile de implicare a partenerilor în elaborarea SDL

a) Etapa de analiză și diagnoză

Au fost afisate in locuri publice anunturi privind derularea intalnirilor de consultare in vederea elaborarii SDL.

Pe Site-ul Primariei Crasna a fost postat model de Fisa de Proiect

Au fost organizate **intalniri de lucru tematice** cu reprezentanții autorității publice locale, instituțiilor de învățământ, mediului economic și organizațiilor civice pentru identificarea principalelor nevoi și disfuncționalități:

- Au fost derulate **consultări individuale** cu lideri locali (fermieri, antreprenori, cadre didactice, reprezentanți ai comunităților de tineri);
- Au fost afisate la sediul Primariei informari privind posibilitatea de depunere a propunerilor de proiecte .

b) Etapa de formulare a viziunii și obiectivelor strategice

Pe baza ideilor si propunerilor preluate din teritoriu **grupul de lucru format din consultanti si echipa din aparatul propriu al Primarului Comunei Crasna au analizat** nevoile identificate și a propus direcțiile strategice:

- S-a constituit Comisie de elaborare si implementare a SDL care a participat la analiza informatiilor , formularea viziunii si obiectivelor strategice
- Ideile de dezvoltare a comunitatii au fost transpuse in fise de proiect. Pe baza analizei diagnoza s-a formulat vizioenea de dezvoltare integrata a comunei Crasna si s-au stabilit Obiectivele Strategice .
- Comisie de elaborare si implementare a SDL a pus in aplicare prevederile procedurii de Selectie aprobate de conducerea UAT Crasna, prin Primar.
- Din lista de idei de proiecte primite au fost selectate si transpuse in fise de proiect acele idei de proiecte ce presupun investitii, cu impact in dezvoltarea integrata a comunei Crasna.

c) Etapa de validare și asumare publică

Strategia a fost **supusă consultării publice** prin publicare pe site și afișare la sediul primăriei;

Strategia a fost transmisă spre avizare Agenției de Mediu, care a impus deasemenea o perioadă de consultare **public**

Asadar au fost derulate etapele de transparenta prin publicare pe site și afișare la sediul primăriei. Consiliul Local a fost intrunit de cel puțin 3 (trei) ori pentru a analiza și aproba Strategia de dezvoltare Locala

2. Implicarea partenerilor în implementarea și monitorizarea strategiei

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Comunei Crasna 2024–2034 se va realiza printr-un **mecanism de guvernanță participativă**, care asigură continuitatea implicării actorilor locali din faza de elaborare până la faza de execuție, monitorizare și actualizare.

A fost emisă Dispoziția nr. 226/23.06.2025 în care se regăsesc detaliate Atribuțiile echipei de management și implementare pe întreaga durată de implementare a SDL.

Structura instituțională pentru implementare

- **Coordonator principal:** Primăria Comunei Crasna, prin Compartimentul Investiții și Proiecte;
- **Structuri de sprijin:** Reprezentanți ai mediului economic (antreprenori, fermieri, asociații profesionale); reprezentanți ai societății civile, consultanți, reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române

IN SDL este prezentată detaliat partea de monitorizare, implementare și evaluare a SDL în [SECȚIUNEA 6: IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI](#)

6.5. Responsabilitățile și planul de acțiune pentru implementarea strategiei

Implementarea Strategiei de Dezvoltare implică identificarea surselor de finanțare, scrierea de Cereri de Finanțare, Implementarea proiectelor, sustenabilitatea și continuitatea acestora în așa fel încât rezultatele să se materializeze în condiții îmbunătățite de trai pentru întreaga comunitate.

Sursele de finanțare pentru implementarea strategiei pot fi:

- Surse locale - buget local, donații, sponsorizări, contribuții de la parteneri locali, împrumuturi etc;

- Surse guvernamentale - prin proiecte, programe lansate și susținute financiar de la bugetul de stat;

- Surse externe - accesare de finanțări nerambursabile, din fonduri europene, puse la dispoziția țării noastre pentru perioada 2021- 2028.

Fonduri din bugetul local - aceste sume provin din veniturile UAT Crasna, au caracter limitat și sunt în general insuficiente pentru a asigura susținerea activității administrative și a serviciilor publice locale. **Resursele financiare ale bugetelor locale** se formează din sume și cote defalcate din impozitul pe venit și T.V.A., impozite locale (impozit pe clădiri, terenuri, mijloace de transport), taxe (în special pentru autorizații) și alte vărsăminte. Utilizarea fondurilor publice locale se face de către singurul ordonator principal al fiecărui buget local și de către ordonatorii de credite de subordine.

Creditele, deși sunt ușor de obținut pentru a finanța anumite proiecte de investiții, prezintă un mare dezavantaj, și anume plata dobânzilor. Rambursarea acestora se asigură de la bugetul local sau bugetul de stat, după caz, incluzând și costurile acestor sume, acestea fiind și motivele pentru care nu se recomandă contractarea creditelor pentru dezvoltarea locală.

Fondurile guvernamentale sunt fie fonduri pentru susținerea activității administrative a cofinanțării pe proiecte și a investițiilor locale, fie ajutoare alocate de la Guvern prin intermediul Ministerelor Finanțelor, pentru stimularea unor anumite categorii de întreprinderi. Accesarea acestora se realizează direct, prin rectificări bugetare sau prin intermediul programelor destinate mediului public sau mediului privat (în special stimulării întreprinzătorilor tineri și susținerii meșteșugarilor)

Programe Naționale de Investiții cu destinația Dezvoltare Locală / Programe Naționale de Investiții / Intervenții în situații de urgență - reprezintă sursa principală de finanțare pentru infrastructura locală pe baza principiului conform căruia în fiecare localitate din țară trebuie să fie asigurată o infrastructură adecvată, un set minim de servicii publice, în următoarele domenii: sănătate, educație, apă, canalizare, gaz, energie termică și electrică, inclusiv iluminat public, transport/drumuri, salubritate, cultură, culte, locuire și sport.

Parteneriatele public-private reprezintă o modalitate de introducere a managementului privat în serviciile publice pe calea unei legături contractuale pe termen lung între un operator și o autoritate publică. Parteneriatul public-privat asigură serviciul public în mod parțial sau în totalitate, pe baza fondurilor private atrase și făcând apel la know-how-ul sectorului privat.

Politica de coeziune - fonduri de coeziune - acest instrument a fost conceput pentru sprijinirea regiunilor rămase în urmă să recupereze decalajul economic și social față de cele mai dezvoltate regiuni ale Uniunii Europene, respective diversificarea economică a regiunilor confruntate cu probleme de restructurare economică și crearea de noi locuri de muncă.

Pregătirea și adoptarea SDL 2024-2030 pentru comuna Crasna, județul Gorj au fost coordonate de către Primaria Crasna, județul Gorj, însă responsabilitatea implementării acesteia va fi împărțită între Primaria comunei Crasna, dar și cu alți actori publici și privați implicați în punerea în practică a proiectelor.

(...)

Etapa 1 – pregătirea proiectelor

Etapa 1 se referă, în esență, la activități necesare maturizării propunerilor de proiecte (de ex. identificarea exactă a locațiilor și clarificarea regimului juridic al imobilelor, elaborarea/actualizarea unor documentații tehnice, încheierea de acorduri de parteneriat etc.) și identificării/validării sursei de finanțare (care depinde de aprobarea/modificarea unor programe de către administrația centrală). În cazul tuturor proiectelor, indiferent de sursă, acest lucru presupune, după cum am descris anterior, întocmirea unor note de fundamentare/conceptuale pentru proiecte de investiții de către diferitele structuri interne ale Primăriei comunei Crasna, includerea acestora în programul de investiții asociat bugetului local, pregătirea temelor de proiectare, elaborarea de caiete de sarcini, studii de piață și alte documentații pregătitoare pentru procedurile de achiziție a proiectării, organizarea

procedurii propriu-zise de achiziție și derularea etapelor proiectării (inclusiv obținere certificate de urbanism, avize și acorduri, verificare de proiect), pregătirea și derularea procedurii de avizare, aprobarea documentațiilor și a indicatorilor tehnico-economici, respectiv nominalizarea echipei de proiect, pentru fiecare proiect în parte, indiferent de sursa de finanțare.

Tot în această etapă se vor realiza și eventualele achiziții de imobile sau exproprieri, ca și acorduri de parteneriat, în cazul în care acestea vor fi necesare pentru implementarea proiectelor. În cazul proiectelor finanțate din fonduri guvernamentale și/sau europene aferente perioadei de programare 2021-2027, acest lucru presupune, suplimentar, pregătirea cererilor de finanțare. Instrucțiunile privind conținutul și procedura de depunere, evaluare, contractare, monitorizare, vor fi aplicate în conformitate cu normele/ghidul solicitantului din cadrul fiecărui program de finanțare. Cererile de finanțare vor fi, după caz, întocmite de personalul propriu din cadrul Compartimentelor din aparatul de specialitate, sau prin consultanți experți selectați în prealabil, prin procedură de achiziție publică, de către primăria comunei Crasna. Proiectele cu documentații astfel aprobate vor fi incluse în programul de investiții al Primăriei comunei Crasna în vederea demarării procedurilor de achiziție a execuției, consultanței pentru implementare, supervizării lucrărilor etc.

În cadrul proiectelor de tip "soft" care nu implică executarea de lucrări de construcții, pașii anterior vor fi, în mod evident, simplificați în ceea ce privește componenta de proiectare, ceea ce va scurta timpul de pregătire.

Etapa 2 - Contractarea proiectelor finanțate din fonduri externe și achiziția lucrărilor de construcție / serviciilor

Etapa 2 cuprinde activități specifice pregătirii și semnării contractelor de finanțare din fonduri externe, prin diferite programe, în funcție de specificul fiecărui proiect, respectiv derularea procedurilor de achiziție publică pentru lucrări și servicii.

Procedura de contractare se va realiza în conformitate cu condițiile menționate de autoritățile de management ale fiecărui program operațional. Pentru această sub-etapă, activitățile supuse procesului de monitorizare se refera la:

- Semnarea contractelor de finanțare cu autoritățile de management ale fiecărui program de finanțare externă;

- Includerea în bugetul local anual, pe baza cash-flow-ului, a sumelor necesare pentru implementarea proiectelor contractate din fonduri externe, inclusiv avansuri primite, cofinanțări, cheltuieli neeligibile etc..

Procedura propriu-zisă de achiziție a lucrărilor și serviciilor (indiferent de sursa de finanțare a proiectului) este coordonată de Compartimentul de Achiziții Publice, însă pregătirea documentelor suport pentru procedură (referate de necesitate, note estimative/justificative, caiete de sarcini, studii de (pre)fezabilitate, proiecte tehnice, planuri urbanistice zonale/de detaliu, drafturi de contract, de fișe de date etc.) se întocmesc de către responsabilul care gestionează proiectele în cauză. Totodată, acestea sunt implicate în formularea de răspunsuri la solicitările de clarificări/contestațiile din partea potențialilor ofertanți, participă la comisiile de evaluare a ofertelor și participă la procedura de achiziție până la momentul semnării contractelor.

Monitorizarea la nivelul acestei sub-etape va viza următoarele activități:

- Lansarea și derularea (clarificări, contestații) procedurilor de achiziții publice pentru realizarea de lucrări și servicii - atât pentru proiectele finanțate prin Fonduri Europene Structurale de Investiții, cât și pentru proiectele finanțate din bugetul local și/sau alte surse;

- Comunicarea publică asupra procedurilor de achiziții (lansare procedură, depunere oferte, declarare câștigător) – pentru transparentizarea activității Primăriei coumei Crasna;

- Semnarea contractelor de execuție lucrări și de servicii;

➤ Verificarea intermediară a respectării calendarului de implementare conform angajamentelor asumate prin contractul de finanțare – în cazul proiectelor cu finanțare externă.

Etapa 3. Execuția și finalizarea lucrărilor și serviciilor contractate

Această etapă este cea mai importantă în procesul de implementare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală în sensul că va cuprinde executarea propriu-zisă a lucrărilor / serviciilor, dar și a diferitelor situații neprevăzute care pot apărea (de ex. probleme legate de soluțiile tehnice, relocarea unor rețele de către diferiți operatori, potențiala insolvență sau slaba mobilizare a resurselor de către contractanți, rezilierea unor contracte de execuție/prestare, dificultăți în asigurarea cash-flow-ului pentru plăți lucrări de către Primaria Comunei Crasna etc.).

Concret, în această etapă vor întocmi ordinele de începere pentru contractanți, vor fi predate amplasamentele, vor fi obținute autorizațiile de construcție, vor fi relocate utilități, se vor coordona și monitoriza diriginții de șantier, experții tehnici, potențialii consultanți, vor fi verificate și avizate situațiile de lucrări și de plată, facturile de decontare, notele de constatare, dispozițiile de șantier, vor fi organizate ședințe de progres, vor fi organizate comisiile de recepție, va fi monitorizată comportarea în exploatare în perioada de garanție etc. În paralel, pentru proiectele cu finanțare externă vor fi întocmite periodic rapoartele solicitate de finanțator, în funcție de cerințele fiecărui program în parte, vor fi organizate vizite de monitorizare, misiuni de audit, acțiuni de control etc.

Activitatea de monitorizare din această etapă se va concentra asupra stadiului de implementare și a condițiilor de finalizare a proiectelor, în coordonare cu atingerea obiectivelor Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală și a indicatorilor specifici conținuți în documentațiile tehnice aprobate. Activitățile supuse procesului de monitorizare cuprind:

➤ Urmărirea implementării lucrărilor și a serviciilor contractate, conform

graficului din planul de lucru;

➤ Monitorizarea procesului de recepție a lucrărilor și a îndeplinirii indicatorilor de realizare imediată.

Sfârșitul acestei etape (anul 2030) echivalează și cu pregătirea raportului de Evaluare finală a implementării Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală, care se va realiza de către personalul propriu al apartului de specialitate sau de către un consultant extern și care va întocmi un raport ce va viza următoarele aspecte:

➤ Evaluarea gradului de realizare a indicatorilor de rezultat cuprinși în Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală;

➤ Evaluarea gradului de realizare a indicatorilor de impact menționați în strategie;

➤ Evaluarea sustenabilității rezultatelor obținute (de ex. asigurarea cheltuielilor de operare și mentenanță aferente obiectivelor realizate, asigurarea necesarului de resurse umane pentru funcționarea acestora etc.);

➤ Identificarea motivelor care au stat la baza succesului sau insuccesului în implementarea proiectelor prioritare;

➤ Identificarea riscurilor manifestate și neplanificate;

➤ Prezentarea lecțiilor învățate din implementarea actualei Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală pentru planificarea și mai ales implementarea investițiilor în perioada următoare (post 2030).

6.6. Sistemul de monitorizare și evaluare

Mecanismul de monitorizare și evaluare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală se referă la o serie de activități structurate după cum urmează:

➤ analiza procesului de implementare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Locală și ulterior a proiectelor prioritare cuprinse în strategie - pe baza specificațiilor de proiect, a indicatorilor, precum și a modului în care acestea răspund cerințelor finanțatorilor (Fonduri Europene Structurale și de Investiții, bugete naționale, bugete

locale, alte fonduri rambursabile);

➤ facilitarea și îmbunătățirea continuă a proceselor de pregătire și implementare a proiectelor;

➤ îmbunătățirea mecanismelor interne de cooperare între direcțiile Primăria comunei Crasna;

➤ implementarea formelor de comunicare eficientă cu partenerii de proiect și cu companiile contractate pentru lucrări și servicii;

➤ realizarea de activități de informare publică pe parcursul implementării strategiei.

D.ANALIZA SITUAȚIEI ACTUALE

In SDL in [SECȚIUNEA 2: ANALIZA SITUAȚIEI ACTUALE](#) se regasesc [analizate urmatoarele aspecte](#)

2.1. Profil socio-demografic

2.2. Profil economic

2.3. Profil spațial și funcțional

2.4. Infrastructura de transport și mobilitate

2.5. Echiparea tehnico-edilitară

2.6. Servicii publice

2.7. Mediu și schimbări climatice

2.8. Profil și capacitate administrativă

2.9. Analiza SWOT

Datele sunt realiste și sunt preluate din documente și baze de date actuale – , date din documentele UAT (referitoare la suprafețe de terenuri, categorii de folosință, agenți economici) , monografiile ale comunei Crasna, Plan Urbanistic General, Date extrase de pe site-ul oficial al INSSE , date din Strategia de dezvoltare a Județului Gorj, Date din Planul de Amenajare a Teritoriului Județului Gorj, Date din Planurile de Mediu , date din Raportul anual al Primarului Comunei Crasna . Aceste documente au fost transmise odată cu SDL:

Din aceasta analiza rezulta urmatoarele :

Provocări economice

Comuna Crasna are o economie predominant rurală, bazată pe agricultură, creșterea animalelor, exploatarea resurselor forestiere și mici activități de servicii. Comuna are o dezvoltare echilibrată, cu activități derulate de societăți comerciale (servicii, comerț, lucrări, turism) dar și cu activități agricole și forestiere. Lipsesc unități industriale. Comuna are potențial turistic remarcabil ce poate fi pus în valoare. Mediul este propice dezvoltării ecoturistice a localității

Principalele caracteristici și nevoi identificate:

- **Structura economică** cu pondere ridicată a activităților primare (agricultură de subsistență) și slabă diversificare în servicii și meșteșuguri;
- **Infrastructurii de sprijin insuficienta** pentru dezvoltarea micilor întreprinderi (spații de producție, depozitare, logistică, centre de colectare produse agricole);
- **Acces limitat la piețele de desfacere**, în special pentru producătorii locali de legume, fructe, produse apicole și tradiționale;
- **Nivel redus de digitalizare** a activităților economice și de competențe antreprenoriale;
- **Dependență economică** de centrele urbane (Târgu Jiu) pentru locuri de muncă și servicii.

Nevoi identificate ca prioritate :

-stimularea inițiativelor locale, dezvoltarea lanțurilor scurte agroalimentare, sprijinirea tinerilor antreprenori, atragerea investițiilor verzi, extinderea turismului rural și ecologic.
- stimularea dezvoltării turismului și a agroturismului, coroborat cu dezvoltarea infrastructurii locale și creșterea nivelului calității vieții, aflate într-o creștere în ultima vreme, a ofertei de servicii, a condițiilor de trai din zonă. Numai prin implementarea unor măsuri strategice de dezvoltare, urmărirea cu strictețe a planurilor propuse și implementarea acestor măsuri se va putea realiza o creștere rapidă și vizibilă a nivelului vieții cetățenilor comunei, lucru care ar da aripi dezvoltării economice, singura cale de dezvoltare pe termen lung a comunității locale.

Sunt bine știute interesele turiștilor în a vizita locuri noi, de a gusta din produsele tradiționale iar acest lucru poate stimula micile afaceri. Turismul este una din ramurile economice care are ca potențial de creștere cea mai rapidă expansiune în ultimele decenii. Motivațiile turiștilor sunt foarte diverse: unii turiști caută odihnă și relaxare, alții aventură, unii turiști preferă natura, în timp ce alți turiști vor să descopere locuri noi, sau sunt interesați de obiectivele cultural – istorice sau de manifestările culturale. Refacerea sănătății se numără de asemenea, printre motivațiile turistice frecvent întâlnite.

Provocări sociale

Din perspectivă socială, comuna se confruntă cu dezechilibre între potențialul uman existent și oportunitățile de dezvoltare locală. Aspecte-cheie:

- **Migrația tinerilor și îmbătrânirea populației active**, cu impact asupra pieței muncii și a coeziunii comunitare;
- **Acces limitat la servicii sociale și medicale**, mai ales pentru categoriile vulnerabile (vârstnici, copii din familii cu venituri reduse);
- **Participare civică redusă**, cu implicare ocazională a cetățenilor în deciziile publice;
- **Lipsa programelor pentru tineret și incluziune socială activă**.

Nevoi identificate: servicii sociale integrate, educație de calitate, spații pentru activități comunitare, programe pentru tineri și grupuri vulnerabile.

➤ Implicarea bisericii și cultelor în realizarea de programe (separate sau comune) de prevenire a delincvenței juvenile, consiliere familială, reintegrare socială, prevenire a abandonului copiilor;

➤ Realizarea de programe de creștere a nivelului spiritual, prin implicarea tuturor membrilor comunității în viața spiritual – religioasă;

➤ Scutirea/reducerea taxelor și impozitelor locale pentru imobilele în care se desfășoară activități sociale, educative, de învățământ, de către culte;

➤ Crearea unui climat în care fiecare cetățean să se simtă acasă, prin promovarea egalității de șanse;

➤ Intensificarea activităților educaționale în familie, școală, biserică și media;

➤ Sincronizarea mai bună a acțiunilor administrației publice locale și a organelor ordinii publice;

➤ Crearea de locuri de muncă, prin investiții noi și înlesniri acordate investitorilor;

➤ Îmbunătățirea sistemului de iluminat public în toate zonele;

➤ Îmbunătățirea dotării cu mijloace auto, tehnică de comunicare, dotare individuală de autoapărare și intervenție a agenților de ordine, gardienilor publici și jandarmilor.

Provocari climatice si de mediu

În județul Gorj există 3 stații automate, de tip industriale, de monitorizare a calității aerului (GJ-1, GJ-2 și GJ-3), dintre care una amplasată în municipiul Târgu Jiu, respectiv stația GJ-1. Prin aceste stații sunt monitorizați poluanți precum: SO₂, NO, NO_x, NO₂, CO, O₃, pulberi (PM₁₀), cât și parametrii meteorologici, meniți să ajute la interpretarea datelor (temperatură, precipitații, direcția și viteza vântului, umiditatea relativă, presiunea, radiația solară ș.a.).

Comuna Crasna nu are unitati industrial care sa polueze aerul, zona montana si cadrul natural nealterat contribuie la o calitate foarte buna a aerului.

O parte importanta a teritoriului comunei Crasna, zona montana se regaseste in Situl Natura 2000, respectiv in situl Nordul Gorjului de est (62 %) si Sit Parang (13%)

Elementele climatice ale zonei, fără valori extreme, sunt favorabile practicării turismului în tot timpul anului, pentru repunere în formă a organismului după stres

(climat de dealuri – sedativ de cruțare, cu temperatură medie anuală de aproximativ 8°C); fondul de vânătoare (specii cu valoare cinegetică – capră neagră, cerb lopătar, căpriori, urși, mistreți ș.a.) și de pescuit sportiv, mai ales pe cursul superior al pâraielor, în amonte de așezările umane. Resurse turistice naturale cu regim protectiv.

Măsurile de reducere și cele de atenuare au în vedere acțiuni care să conducă la diminuarea impactului activităților antropice asupra sistemului climatic și acțiuni care să conducă la evitarea impactului schimbărilor climatice asupra mediului.

Teritoriul comunei Crasna este o zona cu puternice valente turistice, recreative, prin asezare, prin caile de acces către zona montana de care dispune, prin condițiile climatice, prin frumusetile naturale, o natura salbatica, prin curiozitățile floristice și faunistice mai ales.

Probleme identificate:

- **Schimbări de regim pluviometric**, alternanțe accentuate între perioade de secetă și ploi torențiale;
- **Consum ridicat de energie convențională** și lipsa investițiilor în surse regenerabile locale;
- **Necesitatea creșterii rezilienței climatice** a infrastructurii publice și a locuințelor.

Nevoi identificate: proiecte de adaptare la schimbările climatice, management integrat al apei, plantări forestiere, investiții în energie verde și clădiri eficiente energetice.

În cadrul comunei Crasna colectarea deșeurilor se face pe baza planurilor de

gestionare aprobate și puse în aplicare de ADIS Gorj (asociație în care Comuna Crasna are calitate de membru).

Colectarea selectivă este deficitară, nu există infrastructura adaptată care să asigure colectarea la sursă, pe mai multe fracții. Nu există infrastructura pentru colectare și transformare resturi vegetale în compost.

În elaborarea Strategiei s-a ținut cont de faptul că Problemele de mediu generate de nerezolvarea într-un termen rezonabil a aspectelor vulnerabile din domeniul gestionării deșeurilor vor fi următoarele:

- poluarea aerului cu mirosuri neplăcute și cu suspensii antrenate de vânt (în zona depozitelor neconforme);
- poluarea cu nitrați, nitriți, substanțe organice și alte elemente poluante a apelor subterane;
- poluarea cu substanțe organice și suspensii a apelor de suprafață;
- consumarea unor cantități mari de resurse naturale neregenerabile;
- influențarea negativă a calității solului și subsolului de pe terenurile ocupate cu deșeurii și limitrofe depozitelor de deșeurii.

Prezenta strategie propune dezvoltarea de măsuri care să încurajeze prevenirea generării de deșeurii și reutilizarea, promovând utilizarea durabilă a resurselor:

- intensificarea accesării fondurilor europene pentru proiectele din acest domeniu;
- respectarea de către administrația publică locală a legislației din domeniul gestionării deșeurilor (cu accent pe colectarea selectivă);
- respectarea de către operatorii economici care desfășoară activități cu impact nesemnificativ a obligațiilor privind colectarea selectivă și valorificarea deșeurilor;
- cointeresarea populației pentru colectarea selectivă prin aplicarea de către operatorii serviciilor de salubritate a unor tarife diferențiate pentru modul de

colectare a deșeurilor (selectiv sau în amestec):

- creșterea ratei de reciclare și îmbunătățirea calității materialelor reciclate, lucrând aproape cu sectorul de afaceri și cu unitățile și întreprinderile care valorifică deșeurile;
- promovarea valorificării deșeurilor din ambalaje;
- acordarea de facilități fiscale operatorilor economici care activează în domeniul colectării/valorificării acelor tipuri de deșeuri mai puțin atractive din punct de vedere al rentabilității economice;
- reducerea impactului produs de carbonul generat de deșeuri;
- încurajarea producerii de energie din deșeuri pentru deșeurile care nu pot fi reciclate.
-

Provocari demografice -Structura populatiei pe sexe este echilibrata, numărul barbatilor din recesamantul din 2021 fiind de persoane 2348 barbati (50,52) fata de 2345 femei (49,47%), raportat total populatie a comunei – 4694 persoane .

In anul 2024 se constata o crestere usoara a nunarului de persoane de sex maxculin – 2266 persoane fata de 2217 persoane de sex feminin .

Veste si grupe de vosta	Sexe	Judetn	Localitati	Perioade					
				Anul 1992	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023	Anul 2024
				IM Numar persoane					
				Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane
Total	Total	Gorj	TOTAL						
-	-	-	79834 CRASNA	3132	4694	4625	4597	4533	4433
-	Masculin	Gorj							
-	-	-	79834 CRASNA	2934	2348	2311	2302	2301	2266
-	Feminin	Gorj							
-	-	-	79834 CRASNA	2998	2345	2314	2295	2249	2217

Structura de vârstă - POPULAȚIA DUPĂ CÂȘTIGUL la 1 leu/oră pe grup de vârstă și vârstă, sex, județe și localități						
Vârste și grupe de vârstă	Sex	Județe	Localități	Perioadă		
				Anul 1992	Anul 2024	Anul 2025
				UM: Numar persoane		
				Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane
Total	Total	Govj	79834 CRASNA	3991	4953	4490
0 - 4 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	425	374	362
5 - 9 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	376	320	321
10 - 14 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	361	340	339
15 - 19 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	440	390	384
20 - 24 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	609	566	520
25 - 29 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	545	569	509
30 - 34 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	377	371	364
35 - 39 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	308	307	317
40 - 44 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	320	324	327
45 - 49 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	302	312	296
50 - 54 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	411	430	419
55 - 59 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	438	375	365
60 - 64 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	374	364	351
65 - 69 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	313	319	310
70 - 74 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	182	205	222
75 - 79 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	180	210	220
80 - 84 ani	Total	Govj	79834 CRASNA	109	143	140
85 ani și peste	Total	Govj	79834 CRASNA	45	147	132

Legenda: ' - date lipsă; 'C' - date confidențiale; 9999.00 - nominal - date definitive; 9999.00 - integral subțimbat; - date statistice; 9999.00 - integral - date venite; 9999.00 - adjuțat - date aruncate

Așa cum rezultă din detalierea prezentată mai jos, comuna are în prezent următoarea structură:

- ❖ populație vârstnică - 1040 locuitori cu vârste peste 65 ani – 23,16 % din total
- ❖ populație adultă aptă de muncă – 1739 locuitori cu vârsta cuprinsă între 40 și 65 de ani -38,73 % din total populație comuna.
- ❖ populație tânără – 1086 locuitori cu vârste cuprinse între 20 și 39 ani - o pondere de 24,18 % din total.
- ❖ copii și adolescenți 625 locuitori – cu vârste cuprinse între 0 și 19 ani - reprezentand 13,92 % din populația totală a comunei.

Structura demografică arată că populația din grupa de vârstă 16-60 ani este majoritară (2728 persoane / 60, 75%) iar "raportul de dependenți" (1762 persoane/), respectiv raportul dintre populația adultă (16-60 ani) și populația sub 16 ani și de peste 60 de ani și peste este favorabil (1762 persoane/39,24)

Provocări și nevoi

- Ponderea mare a populației de peste 60 ani.
- Migrație externă semnificativă (în special către state UE) și întoarcerea temporară a familiilor în perioade agricole;
- Scăderea natalității și presiune asupra serviciilor sociale pentru vârstnici;

- Nevoia de politici pentru retenția tinerilor și de stimulare a reîntoarcerii celor plecați.

Nevoi identificate: politici locale de sprijin pentru familii, dezvoltarea locuințelor accesibile, crearea de locuri de muncă și activități economice atractive.

1. Crearea de oportunități economice locale care să stimuleze rămânerea tinerilor în comună și să atragă revenirea celor plecați;
2. Dezvoltarea infrastructurii de locuire și utilități moderne, pentru a oferi condiții atractive familiilor tinere;
3. Îmbunătățirea accesului la educație și formare profesională, inclusiv prin parteneriate cu licee și centre de formare din municipiul Târgu Jiu;
4. Asigurarea serviciilor sociale și medicale pentru populația vârstnică, inclusiv prin servicii de asistență la domiciliu;
5. Consolidarea coeziunii comunitare prin implicarea activă a cetățenilor și crearea de spații de socializare intergeneraționale;
6. Promovarea unei imagini atractive a comunei pentru tineri și familii, ca localitate verde, sănătoasă și cu potențial de dezvoltare.

Această abordare integrată urmărește nu doar limitarea fenomenului de depopulare, ci și transformarea provocării demografice într-o oportunitate de regenerare comunitară, prin politici inteligente de locuire, economie locală și incluziune socială.

Toate aceste aspecte se regasesc în SDL. [SECȚIUNEA 2: ANALIZA SITUAȚIEI ACTUALE \(inclusiv în Analiza SWOT\)](#)

Datele utilizate în SDL sunt reale și sunt culese din documente oficiale ce au fost transmise :

Anuar Statistic al Județului Gorj 2023 (INSSE)

- [Evoluția populației](#)
- [Structuri și capacități de cazare cu funcțiuni turistice și agroturistice](#)
- [Date statistice despre evoluția turismului în Crasna și Județ Gorj](#)

Raport al primarului Comunei Crasna privind starea Economica sociala si de mediu a comunei pentru anul 2024 care include :

- activitati administrative,
- asistenta sociala si autoritate tutelara,
- cadastru, fond funciar si agricultura,

- Urbanism si protectia mediului ,
- situatii de urgenta ,
- dezvoltare infrastructura locala si administratie
- Invatamant , cultura, sanatate, culte, sport

Strategia de Dezvoltare a Judetului Gorj pentru perioada 2023-2027

- Aspecte de dezvoltare turisica a judetului Gorj .
- Analiza potential turistic
- Importanta situri arhitecturale si monumente istorice.
- Turism monahal
- Analiza SWOT

Raport de Mediu – PATJ Gorj

- Situri naturale de importanta comunitara
- Sitiatia colectarii deseurilor, a statiilor de sortare si transfer
- Aspecte de turism ecumenic , monumente
- Asezaminte monahale ortodoxe
- Surse de alimentare cu apa potabila folosite in alimentarea cu apa a populatiei

E. ANALIZA RISCURI SI PLAN DE DIMINUARE A RISCURILOR

Pentru a gestiona riscurile este necesar, mai întâi, ca acestea să fie cunoscute, adică identificate. Identificarea riscurilor constituie primul pas în construirea profilului riscurilor. Pentru obiectivele în domeniul implementării strategiei se documentează activități/acțiuni de realizare a acestora și riscuri care pot să apară în derularea lor. Un risc identificat poate avea semnificație pentru mai multe obiective, iar probabilitatea/impactul său poate varia în funcție de fiecare obiectiv în parte.

Dupa identificare riscurilor se trece la evaluarea acestora. Evaluarea riscurilor presupune evaluarea probabilității de materializare a riscurilor și a impactului (consecințelor) asupra obiectivelor, în cazul în care riscurile se materializează. Scopul evaluării riscurilor este de a stabili o ierarhie a acestora la nivelul compartimentelor de specialitate care, în funcție de tolerabilitatea la risc acceptată, permite stabilirea celor mai adecvate modalități de tratare a riscurilor și de delegare a responsabilității de gestionare a acestora. Evaluarea riscurilor presupune parcurgerea următoarelor etape:

- evaluarea probabilității de materializare a riscului identificat;
- evaluarea impactului asupra obiectivelor în cazul în care riscul s-ar

materializa;

- evaluarea expunerii la risc, ca o combinație între probabilitate și impact;
- stabilirea toleranței la risc.

Evaluarea probabilității manifestării riscului sau a frecvenței cu care s-ar putea manifesta riscul ar trebui să fie bazată pe cunoștințele, pe experiența și pe capacitatea de judecată a personalului, folosindu-se de informațiile din următorul tabel:

Tabel Evaluarea probabilității de manifestare a riscului

Risc	Descriere
Ridicat	Este foarte probabil ca riscul să se manifeste de mai multe ori în timpul desfășurării activității
Mediu	Există posibilitatea ca riscul să se manifeste ocazional în timpul desfășurării activității
Scazut	Pare improbabil ca riscul să se manifeste în timpul desfășurării activității.

Parametrului „Probabilitate de manifestare a riscului” îi poate fi atribuită una dintre valorile „scăzută – medie – ridicată”. Parametrului „Impact” îi poate fi atribuită una dintre valorile „scăzut–moderat–ridicat”. Impactul sau gravitatea riscului este nivelul prin care manifestarea riscului poate influența îndeplinirea obiectivelor specifice. Poate exista, de exemplu, o pierdere de fonduri provocată, de exemplu, de evenimente precum nerespectarea legislației de referință, fraudele, sistemele și serviciile neadecvate etc.

Tabel Evaluarea impactului riscului

Impact Descriere	Impact Descriere
Ridicat	Impact semnificativ asupra îndeplinirii obiectivelor strategice și specifice (ex.: iregularități sistematice, probleme de caracter juridic, pierderi semnificative de active – financiare, angajați, materiale –, costuri ridicate de funcționare, calitatea serviciilor sau produselor furnizate este afectată semnificativ, întreruperi semnificative în activitate etc.)

Moderat	Ineficiența operațiunilor normale, cu efect limitat asupra îndeplinirii obiectivelor strategice și specifice (ex.: întreruperi sau ineficiențe moderate ale proceselor, probleme temporare privind calitatea/serviciul), pierderi moderate de resurse materiale și/sau financiare, creșterea costurilor de funcționare este moderată, calitatea serviciilor furnizate este afectată moderat, întreruperi mici în activitate etc.)
Scăzut	Niciun impact concret asupra obiectivelor strategice și specifice (ex.: nu există pierderi financiare, de angajați, pierderi materiale, costurile de funcționare nu sunt afectate, calitatea serviciilor sau produselor furnizate nu este afectată, nu există întreruperi în activitate etc.)

Impactul trebuie să fie analizat din perspectiva valorii bunurilor afectate, precum și a consecințelor mai ample. Îmbinarea acestor evaluări prin intermediul matricei prezentate mai jos permite obținerea unei evaluări a riscului, care poate fi clasificat după cum urmează: ridicat (R); /mediu (M); /scăzut (S).

I. Riscuri demografice și economico-sociale (R)

Tip de risc	Plan de măsuri de diminuare a riscurilor
Plecarea forței de muncă calificate (exodul tinerilor/specialiștilor) Descriere: Tinerii și persoanele calificate părăsesc comuna în căutarea unor oportunități de muncă mai bune în orașe mari sau în străinătate, lăsând un deficit de forță de muncă.	Crearea de locuri de muncă locale (turism, agricultură modernă, mici afaceri), programe de sprijin pentru tineri întreprinzători, îmbunătățirea infrastructurii (internet, școli).
Lipsa investițiilor private: Descriere: Comuna nu reușește să atragă capital privat pentru dezvoltarea de afaceri sau proiecte, bazându-se exclusiv pe fonduri publice.	Promovarea oportunităților locale (terenuri disponibile, forță de muncă), simplificarea birocrăției pentru investitori, oferte de facilități fiscale locale.

Acces limitat la finanțare (fonduri europene, guvernamentale) Descriere: Dificultăți în accesarea și implementarea proiectelor finanțate din surse externe din cauza lipsei de expertiză sau a birocrăției.	Angajarea de consultanți specializați, formarea personalului primăriei, stabilirea de parteneriate cu ONG-uri sau alte comune
Îmbătrânirea populației: Descriere: Scăderea natalității și migrația tinerilor duc la o populație predominant vârstnică, cu impact asupra forței de muncă și a sistemelor de asistență socială.	Crearea de facilități pentru familiile tinere (grădinițe, locuințe), stimulente pentru stabilirea în comună, promovarea imaginii comunei ca loc atractiv pentru familii.
Lipsa accesului la servicii publice de calitate (sănătate, educație) Descriere: Calitatea slabă a școlilor, lipsa medicilor sau a infrastructurii medicale de bază descurajează stabilirea familiilor și afectează calitatea vieții.	Investiții în infrastructura școlară și medicală, atragerea de personal medical și didactic (ex: locuințe de serviciu, stimulente), colaborare cu centre medicale din orașele învecinate
Dezvoltarea inegală a localităților componente: Descriere: Diferențe mari în nivelul de dezvoltare și accesul la servicii între centrul comunei și satele aparținătoare.	Sprrijinirea asociațiilor locale, organizarea de evenimente comunitare, încurajarea cetățenilor să participe la consultări publice

II. Riscuri de mediu si clima (M)

Tip de risc	Plan de masuri de diminuare a riscurilor
Fenomene meteorologice extreme (inundații, secetă, furtuni) Comuna este vulnerabilă la schimbările climatice, cu impact asupra agriculturii, infrastructurii și siguranței cetățenilor	Investiții în sisteme de prevenție (diguri, sisteme de irigații, perdele forestiere), planuri de urgență, educația populației privind riscurile.
Poluarea mediului (sol, apă, aer): Descriere: Activități locale sau din proximitate pot duce, în timp la degradarea calității mediului, afectând sănătatea populației și potențialul turistic.	Monitorizarea surselor de poluare, promovarea practicilor agricole durabile, gestionarea eficientă a deșeurilor, încurajarea energiei verzi.

III. Riscuri in implementarea proiectelor din SDL (M)

Implementarea proiectelor poate fi afectată de o serie de riscuri legate de: planificarea proiectelor, management de proiect, de personal, riscuri de natură tehnică, etc.

Riscuri legate de planificarea proiectului

Riscuri legate de persona

Riscuri legate de managementul proiectului

Riscuri de natură tehnică

Tip de risc	Plan de masuri de diminuare a riscurilor
Riscuri legate de planificarea proiectului: -Indicatori supraestimați fac imposibilă atingerea lor (duce la retragerea finanțării); -Timp insuficient pentru anumite operațiuni ale proiectului (prelungirea implementării)	Întâlniri periodice ale echipei de proiect pentru identificarea și eliminarea acestor probleme; Evaluarea permanentă a calendarului de activități, conștientizarea termenelor critice din graficele de implementare;

parțiale sau totale a activităților peste limitele planificate): -Resurse umane insuficiente pentru activitățile proiectului (duce la încărcarea timpului de muncă a resurselor umane deja implicate cu consecințe asupra calității activităților derulate și asupra perioadelor de timp în care se derulează activitățile).	Luarea în considerare a unor rezerve de timp: Replanificarea din timp a activităților astfel încât să fie prevazute și solicitările cu caracter urgent.
Riscuri legate de personal: -Resurse umane sunt indisponibile atunci când este nevoie de ele (duce la încărcarea timpului de muncă a resurselor umane disponibile, la conflicte între membrii echipei de implementare, la sentimente de frustrare la nivelul celor care conștientizează importanța asigurării unei calități corespunzătoare pentru activitățile proiectului): Contractorii nu-și îndeplinesc sarcinile potrivit cerințelor (duce la nerespectarea termenelor planificate, la afectarea calității implementării activităților).	-asigurarea de personal de rezervă în ce poate înlocui sau ajută un membru al echipei de implementare în perioadele critice; -reevaluarea în permanență a graficului de activități astfel încât să fie corelat cu modificările interne și externe de personal ale beneficiarului și furnizorilor din cadrul proiectului.
Riscuri legate de managementul proiectului: Nerespectarea termenelor de implementare a proiectelor (poate duce la neeligibilitatea cheltuielilor, transmiterea rapoartelor de progres incomplete către Autoritatea de management): Nu exista încadrare în bugetul planificat pe categorii de cheltuieli și pe total buget (depășirea bugetului planificat duce la neeligibilitatea cheltuielilor):	Diseminarea tuturor informațiilor legate de contractul de finanțare către toți membrii echipei de implementare a proiectului; Stabilirea responsabilităților exacte în ceea ce privește rapoartele întocmite.

Ineficiența în utilizarea resurselor proiectului (duce la încărcarea costurilor proiectului în mod nejustificat).	
Riscuri de natură tehnică: Întârzieri în execuția lucrărilor și depășirea graficului de lucrări; Neconcordanțe ce apar pe perioada execuției proiectului cu documentația tehnică care stă la baza proiectului; Neconcordanța între specificațiile tehnice ale materialelor și calitatea materialelor folosite la lucrări.	Încheierea unor contracte de execuție ferme cu clauze bine stabilite: perceperea garanției de bună execuție, a garanției pentru plata avansului, garanții pentru rețineri, prevederea de penalități la plata executanților/ furnizorilor în caz de întârzieri în execuția contractului, etc; Prezentarea certificatelor de calitate ale materialelor achiziționate; Analiza și avizarea situațiilor de lucrări în vederea efectuării plăților; Colaborare strânsă cu echipa de experți tehnici, consultanți, diriginți de șantier, astfel încât să se realizeze monitorizarea foarte atentă a contractelor de lucrări.

Primar,

